

Střední škola sociální péče a služeb Zábřeh , nám. 8. května 2

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

1. Právní východiska

STRATEGIE

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019 –2027
- Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 – 2021
- Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2019 – 2022
- Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2019 -22

ZÁKONY

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 284/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, nabývá účinnosti dnem 1. října 2020, s výjimkou ustanovení části první čl. I bodů 6, 81 a 83, které nabývají účinnosti patnáctým dnem po dni jeho vyhlášení. Ustanovení části první čl. I bodu 12 pozbývá platnosti dnem 30. září 2025.
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek – „Tabákový Zákon“
- Zákon č. 422/2003 Sb. o sociální potřebnosti – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách (novela zákona č. 482/1991 Sb.)
- Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí (více o ohlašovací povinnosti školy)
- Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

VYHLÁŠKY

- Vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 248/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků

METODICKÉ POKYNY A DOPORUČENÍ

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: MŠMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních (č.j.: MŠMT 21291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování:
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j.: 14423/99-22)

- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků (č. j. MSMT-43301/2013)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10194/2002 –14)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, (č.j.: 25884/2003-24)
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (č.j.: 37 014/2005-25)

2. Charakteristika školní preventivní strategie

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem školy. Školní preventivní strategie má pomáhat v realizaci efektivní primární prevence na naší škole. Jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle, je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována. Oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikového chování, zvyšuje schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha. Školní preventivní strategie poskytuje podněty ke zpracování Preventivního plánu školy.

Oblasti rizikového chování, na které je strategie zaměřena:

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví
- netolismus, gambling, rizikové chování v kyberprostoru
- agresivita, šikana
- kriminalita, delikvence, vandalismus
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- rasismus, antisemitismus, xenofobie apod.
- užívání návykových látek
- onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou
- poruchy příjmu potravy

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- projevů agresivity a netolerance
- rizikového chování v kyberprostoru
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

3. Charakteristika školy z hlediska rizikového chování

Škola nabízí učební, studijní a nastavbové obory a připravuje tak žáky na profesní život v různých oborech. Rizikové chování pravidelně vyhodnocujeme. Z každoročního dotazníkového šetření vyplývá, že žáci vykazují problémy v oblasti duševního zdraví, chování, volném čase a vztazích s vrstevníky. Velmi citlivě vnímají problémy v interpersonálních vztazích, často neumí řešit konflikty. Problémem je i záškoláctví a tabakismus.

4. Cílové skupiny

Prevence v rámci školní preventivní strategie je zacílena na žáky všech studijních i učebních oborů, pedagogické pracovníky školy i rodiče/ zákonné zástupce žáků. Zvláštní pozornost je pak věnována žákům patřícím do rizikových skupin – např. žákům neúspěšným, žákům ze sociálně slabých rodin, žákům se sklony k agresivitě apod.

5. Cíle školní preventivní strategie

Cílem působení v oblasti prevence rizikových projevů chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí při vědomí všech alternativ
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- otevřené a pozitivně nastavené k sociálním vztahům
- aktivně přijímat zdravý životní styl (životospráva, sportovní a kulturní aktivity)

Dalším cílem dlouhodobé preventivní strategie školy je vytvoření bezpečného prostředí, pozitivního sociálního klimatu školy, které pomůže předcházet šikaně a co nejdříve zachytí varovné signály šikany v raných stádiích. Pro účely předcházení šikany máme vytvořen školní program proti šikanování.

Žáci by měli:

- mít zodpovědný přístup k životu a zdraví
- chápat význam vlastního zodpovědného chování vůči společnosti
- být schopni týmové spolupráce
- schopni empatie a prosociálního chování
- umět efektivně řešit problémové situace
- umět nalézt duševní pohodu a umět relaxovat
- umět si vytvořit pozitivní sebeobraz
- znát právní důsledky šikany, zastrašování a užití násilí
- respektovat multikulturalitu a jiné odlišnosti

Každý pedagogický pracovník, zejména třídní učitel, dbá, aby uplatňovaná prevence rizikového chování u žáků byla prováděna komplexně, tj. ve všech oblastech, jichž se prevence rizikového chování u žáků dotýká:

- a) oblast zdravého životního stylu (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- b) oblast společenskovední (komunikace, sociální dovednosti a kompetence),

- c) oblast přírodovědná (biologie člověka, fyziologie, chemie),
- d) oblast rodinné a občanské výchovy,
- e) oblast sociálně-právní.

Pedagogičtí pracovníci by měli:

- mít povědomí o věkových a individuálních zvláštěnostech žáků
- kontinuálně pracovat se školní třídou pod metodickou pomocí metodika prevence
- stmelovat kolektiv třídy
- vytvářet podmínky pro realizaci školní preventivní strategie
- vyhledávat a monitorovat rizikové faktory soc. patologického chování
- znát krizové plány při výskytu a řešení rizikového chování

Pro kvalifikovanou práci pedagogických pracovníků v oblasti prevence projevů rizikového chování je nutné zajistit odborné a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovných poradců a ostatních pedagogických pracovníků (dle pokynů MŠMT).

Žáci společně s pedagogy dosahují splnění těchto cílů zejména pomocí nácviku klíčových kompetencí. Jedná se hlavně o kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální a kompetence občanské, které prolínají v každém ročníku různými předměty.

Realizace cílů školní preventivní strategie probíhá ve výuce i mimo ni, např. na mimoškolních akcích. Tradiční mimoškolní akcí je i adaptační kurz, který pořádáme pro žáky prvních ročníků ve spolupráci se žáky vyšších tříd.

Pro dosažení cílů školní preventivní strategie s žáky pracujeme na těchto tematických okruzích:

- sebepoznání a sebepojetí
- seberegulace a sebeorganizace
- psychohygiena
- kreativita
- sociální rozvoj
- komunikace, asertivita, obrana proti manipulaci
- kooperace a kompetice
- morální rozvoj
- image muže a ženy
- řešení problémů a konfliktů
- zvládání stresových situací
- smysl života a plánování.

Výchova a vzdělávání je zaměřena také na formování žádoucích názorů, postojů a forem chování vzhledem k profesní orientaci žáků. Do školního vzdělávacího programu máme zařazen předmět osobnostní výchova, ve kterém je těžiště preventivní práce. Samozřejmě hojně využíváme

mezipředmětových vztahů. Průřezová témata jako mediální výchova, multikulturní výchova a výchova demokratického občana jsou integrovány do všech vyučovacích předmětů.

6. Způsoby realizace prevence rizikového chování

Hlavní aktivity školy:

- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu rizikového chování a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených žáků
- poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy
- spolupráce s rodiči
- uplatňování preventivních aktivit a programů i diferencované uplatňování aktivit speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny žáků
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny žáků zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování

Metody a formy práce s žáky

Metody a formy práce se žáky vycházejí z cílů školní preventivní strategie. Mezi užívané metody patří různé druhy diskuzí, her, cvičení, aktivizujících metod, zkušenostních a zážitkových metod, psacích technik, problémových metod, úkolově kooperativních učebních situací, modelových situací, psaní nebo čtení textů, kresebných metod, komunikačně úkolových situací, koncentračních cvičení, pohybových technik, představových metod a vizualizací, rolových a simulačních her, pantomim a živých obrazů outdoorových technik. Mezi důležité metody práce patří reflexe.

Využíváme práci individuální, společnou, skupinovou.

7. Personální zajištění

Na škole působí **školní poradenské pracoviště** ve složení:

- školní metodik prevence
- výchovní poradci
- speciální pedagog
- kariérový poradce

Na prevenci rizikového chování se významnou měrou podílí třídní učitelé, kteří provádějí základní diagnostiku žáků i třídy, účastní se prevence i případné intervence a evaluace, komunikují se zákonnými zástupci žáků.

8. Evaluace školní preventivní strategie

Komplexní zhodnocení výsledků školní preventivní strategie bude probíhat pomocí autoevaluace. Autoevaluace školní preventivní strategie bude vedena v souladu s autoevaluací školního vzdělávacího plánu. K účelu evaluace využívá škola systém výkaznictví preventivních aktivit.

Jednotlivé cíle budou průběžně hodnoceny pedagogickými pracovníky a školním metodikem prevence. Půjde o obecné zhodnocení dosaženého pokroku a zmapování negativních tendencí žáků. Nástroje hodnocení budou vybrány s ohledem na aktuální podmínky. Oblastmi hodnocení budou jednotlivá témata prevence vč. rozvoj dovedností žáka, vytváření postojů žáka, bezpečné prostředí a klima školy.

Na základě písemné zprávy o plnění a účinnosti školní preventivní strategie vyhodnotí její výsledky také vedení školy. Toto vyhodnocení slouží mj. i k tvorbě preventivního plánu školy pro další školní rok. Vyhodnocení školní preventivní strategie je archivováno.

9. Závěrečná ustanovení

Účinnost tohoto programu začíná dnem jeho vyhlášení – podpisem ředitelky školy.

Vypracovala: Mgr. Eva Staňková
školní metodik prevence

V Zábřehu dne 14. 9. 2023

Mgr. Stanislava Kubíčková
ředitelka školy